

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

**Oddziałowe Biuro Udostępniania
i Archiwizacji Dokumentów w Warszawie**

Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-207 Warszawa

BUWa-V-5543-775/13

JAWNE

Dokumenty dot. ofiar wojennych narodowości żydowskiej w m. Sandomierz
ze zbioru ankiet Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce: *Kwestionariusze
o egzekucjach masowych i grobach masowych – woj. kieleckie.*

IPN GK 163/47

KOPIA

KARTA INFORMACYJNA

Własność
archiwum

Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie

Aktotwórca

GKBZHWP

Tytuł teczeki

Ankieta. Egzekucje. Groby. województwo kieleckie;
tom I; Kwestionariusze o egzekucjach masowych i
grobach masowych - woj. kieleckie

Daty skrajne
jednostki
archiwalnej

1939 - 1945 r.

Stara sygnatura

Sygnatura
archiwalna

IPN GK 163/47

ANT. 171A
IBN GK 163/47
CHETT.
1939.
1945

WOL. KIELECKIE

47

Tom
1
1.226

Miejscowość: Ostrowiec Świętokrzyski
 Gmina: Miasto Ostrowiec
 Powiat: Opatów
 Województwo: Kielce

116

KWESTJONARIUSZ O OBOZACH.

- 1/Nazwa obozu: Ghetto duże.
- 2/Położenie obozu: Lewa strona obozu graniczyła z ul. Młyńska aż do ul. Piernackiego, zaś prawa - z Denkowską.
- 3/Rozmiary obozu: 4 klm. kwadr.
- 4/Data założenia obozu: Kwiecień 1941 r. (Wigilia Wielkiej Nocy).
- 5/Data likwidacji obozu: 10-ty październik 1942 r.
- 6/Czy w obozie byli wyłącznie Polacy, czy wyłącznie Żydzi z Polski, czy Polacy i Żydzi z Polski? Wyłącznie Żydzi z Polski.
- 7/Czy w obozie byli cudzoziemcy, jacy (czy byli Żydzi z zagranicy) i ilu? Byli Żydzi w Austrii w liczbie około 1200 osób.
- 8/Jaki był przeciętny stan zaludnienia obozu? około 16.000 Żydów.
- 9/Ile osób przeszło przez oboz podczas jego istnienia? około 18.000 Żydów.
- 10/Co się stało z więźniami podczas likwidacji obozu? Rozstrzelano na miejscu 2.000 Żydów, 3.000 Żydów pozostało, zaś 11.000 wysłano do Treblinki, gdzie spaleni zostali w krematorium.
- 11/Czy więźniowie pracowali w obozie, jakie prace wykonywali, jakie były warunki pracy? Więźniowie zatrudnieni byli przy porządkach w obozie, zaś do pracy wyprowadzani byli poza teren obozu.
- 12/Czy więźniowie pracowali poza obozem, jakie prace wykonywali, gdzie? Więźniowie pracowali w Zakładach Ostrowieckich, w f-mie Jaegera, w szrotkarni, w f-mie budowl. Baumer i Loscher i A. Oemler, Hrusz (budowa drogi), Robert Mende, Travers, A.V.L. (aprowizacja Wojskowa) i Zakładach Starachowickich.
- 13/Jako odżywiano więźniów? Żywności żadnej nie otrzymywano, Żydzi musieli sami starać się o pożywienie.
- 14/Czy w obozie była izba chorych, szpital? Tak.
- 15/Czy w obozie były epidemie, jakie? Tak: tyfus plamisty, tyfus brzuszny, czerwotka i grypa.
- 16/Czy są dane o śmiertelności w obozie? Około 10%.

Sąd Grodzki w..... w osobie Sędziego
Grodzkiego *R. Kozłowski* przesłuchania *20/2*

Wojta gminy:

Burmistrza miasta: *Ostrowiec*

powiatu: *Opatowski*

Nazwisko i imię: *Wale Marian*

Wiek: *37*

Miejsce zamieszkania: *Ostrowiec*

w charakterze świadka w trybie art. 107, 254 § 1 p.c. i 255 K.P.K., który
zznał po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznania, jak
w powyższym kwestjonariuszu, oraz dodał:

"Dane zawarte w powyższym kwestjonariuszu, zostały przezemnie osobiście
ustalone na podstawie oświadczeń, kłopotywanych mieszkańców gminy, włas-
nych obserwacji i oglądzin miejsca dożu /egzekucji grobów/.

Protokół odczytano i podpisano:

P o d p i s y:

Wiceprezydent Miasta
[Signature]

Biuro Udostępniania Dokumentów
i Archiwizacji

Miejscowość: Ostrowiec Świętokrzyski
 Gmina: Miasto Ostrowiec
 Powiat: Opatów
 Województwo: Kielece

118

KWESTJONARIUSZ O OBOZACH.

- 1/ Nazwa obozu: ghetto małe
- 2/ Położenie obozu: w ~~centralnym~~ mieście; graniczyło z lewej strony z ul. IX Zęską aż do ul. Pierackiego, z prawej zaś z ul. Sienkiewicza do Nr. 18
- 3/ Rozmiary obozu: 30.000 mtr.kw.
- 4/ Data założenia obozu: 15-go października 1942 r.
- 5/ Data likwidacji obozu: 31-go marca 1943 r.
- 6/ Czy w obozie byli wyłącznie Polacy, czy wyłącznie Żydzi z Polski, czy Polacy i Żydzi z Polski? Wyłącznie Żydzi z Polski.
- 7/ Czy byli cudzoziemcy w obozie, jacy (czy byli Żydzi z zagranicy) i ilu?
Byli cudzoziemcy: Żydzi z Austrii.
- 8/ Jaki był stan przeciętny załudnienia obozu?
3 tysiące osób.
- 9/ Ile osób przeszło przez oboz podczas jego istnienia?
4 tysiące osób.
- 10/ Co się stało z więźniami podczas likwidacji obozu?
Częściowo więźniów rozstrzeliwano, pozostałych wywożono.
- 11/ Czy więźniowie pracowali w obozie, jaką pracę wykonywali, jakie były warunki pracy?
Więźniowie zatrudnieni byli w firmach budowlanych niemieckich Haumer und Lösch, Gemler, Trawera w Zakładach Ostrowieckich oraz przy robotach miejskich.
- 12/ Czy więźniowie pracowali poza obozem, jaką pracę wykonywali, gdzie?
Patrz punkt 11
- 13/ Jak odżywiano więźniów? dwa razy dziennie.
- 14/ Czy w obozie była izba chorych? szpital?
W jednym z baraków umieszczano chorych.
- 15/ Czy w obozie były epidemie, jakie?
Tyfus plamisty i brzusznego.
- 16/ Czy są dane o śmiertelności w obozie?
Nie.
- 17/ Czy odbywały się egzekucje w obozie, poza obozem, w jaki sposób?
Scięgano Żydów z różnych kryjówek i rozstrzeliwano ich na terenie cegielni "Jadwigów". W grudniu 1942 r. rozstrzelano 5-cio Żydów: Joska Rybe Bajłę Rubinsztejn, Rusa, Szmulę Wiedzigorskiego i piętego nieznane nazwiska.

Arkusz 2-gi kwestionariusza o obozach: Ghetto małe.

- 18/ Czy zwłoki niszczone, jak, gdzie?
Nie.
- 19/ Czy w obozie było krematorium?
Nie.
- 20/ Czy ustalono gdzie zostały pochowane zwłoki zamordowanych i zmarłych (oidac miejsce)?
Na cmentarzu żydowskim.
- 21/ Jaki jest obecnie stan obozu, co zostało zniszczone, co znajduje się na miejscu obozu?
Oboz został zlikwidowany, baraki rozebrane, pozostały tylko fundamenty baraków.
- 22/ Czy zachowały się z obozu jakieś dowody rzeczowe (dokumenty, rzeczy po zamordowanych i t.p.) Jakie, gdzie znajdują się, czy zostały zabezpieczone?
Nie pozostało nic, gdyż wszystko zostało przez Niemców zniszczone.
- 23/ Czy znane są nazwiska i ewent. adresy osób, które więzione w obozie (podać)?
1. Baharier Jakob, Ostrowiec, Ryńska 13
  2. Sztarkman Abram, Ostrowiec, Gorzysta 4
  3. Borensztein Nadia, Rynek 43
- 24/ Czy znane są nazwiska Niemców, kierownika obozu i innych funkcjonariuszy (podać nazwiska, szurze)?
- Szef ~~Gestapo~~ Gestapo - Soldheim
SS-woy: Langer, Peter, Bruner, Wagner, Ostman, Holwig i Hayer.
Szef Schutz: Schwarz, Luke, Holzer, Wiland, Wirgin, Michelski.
~~Policja, żandarmerja, Bronze, Zembel, Dornmayer, Samuels, Zimiel, Otkar~~
Żandarmerja: Peters i inni.

Sąd Grodzki w. *Ostrowiec* ..... w osobie Sędziego *29 IX 1945*
Grodzkiego ..... przesłuchał dnia .....

Wojta gminy: *Ostrowiec*
Burmistrz miasta: *Ostrowiec* powiatu: *Opatowski*
Nazwisko i imię: *Walczyński*
Wiek: *54*
Miejsce zamieszkania: *Ostrowiec*

w charakterze świadka w trybie art. 107, 254 § 1 p.c. i 255 K.P.K., który zeznał po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdliwe zeznania, jak w powyższym kwestionariuszu, oraz dodał:

"Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu, zostały przeze mnie osobiste ustalone na podstawie oświadczeń, zapytanych mieszkańców gminy, własnych obserwacji i oglądzin miejsca obozu /egzekucji grobów/.

Protokoł odczytano i podpisano.

Co e s

Miejsowość: Ostrowiec Świętokrzyski
 Gmina: Miasto Ostrowiec
 Powiat: Opatów
 Województwo: Kielce

KWESTJONARIUSZ O OBOZACH.

- 1/ Nazwa obozu: oboz przy Zakładach Ostrowieckich
- 2/ Położenie obozu: Łąki częstociłkie obok Zakładów Ostrowieckich
- 3/ Rozmiary obozu: 10.000 mtr.kw.
- 4/ Data założenia obozu: 1-go kwietnia 1943 r.
- 5/ Data likwidacji obozu: 3-go sierpnia 1944 r.
- 6/ Skład obozu: wyłącznie Żydzi z Polski, Austrii i Rosji.
- 7/ Czy byli cudzoziemcy? Byli Żydzi z Austrii i Rosji.
- 8/ Jaki był przeciętny stan zaludnienia obozu?
około 2.000 osób.
- 9/ Ile osób przeszło przez oboz podczas jego istnienia?
około 3.000 osób.
- 10/ Co się stało z więźniami podczas likwidacji obozu?
część więźniów rozstrzelano, resztę wysłano do Oświęcimia.
- 11/ Czy więźniowie pracowali w obozie, jakie prace wykonywali, jakie były warsztaty pracy?
Więźniowie zatrudnieni byli przy porządkach w obozie, zaś na roboty wyprowadzano ich do Zakładów Ostrowieckich, cementowni i cegielni Jaegera.
- 12/ Czy więźniowie pracowali poza obozem, jakie prace wykonywali, jakie były warsztaty pracy?
Wyprowadzani byli do Zakładów Ostrowieckich, cementowni i cegielni Jaegera.
- 13/ Jak odżywiano więźniów?
18 dek. chleba i dwa razy dziennie marna zupa
- 14/ Czy w obozie była izba chorych, szpital?
Izba chorych mieściła się w jednym z baraków.
- 15/ Czy w obozie były epidemie, jakie?
Nie było
- 16/ Czy są dane o śmiertelności w obozie?
Niema.
- 17/ Czy odbywały się egzekucje w obozie, poza obozem, w jaki sposób?
Dnia 20.X.1942 podczas przeprowadzanej akcji rabunkowej rozstrzelano 3-ich Żydów: Gotmana Moszka, młodego poetę hebrajskiego, autora poematu "Badam" oraz wielu felietonów hebrajskich drukowanych w tygodniku "Baderech", Grynberga Abrahama Josefa zam. Rynek 20

Arkusz 2-gi funkcjonariusze o obozach: oboz przy Zakł. Ostrow.

- 17/ i jeden krakowianin nieznanego nazwiska. Dnia 7.X.1943 r. wysłano do krematorium w Pirlegu koło Nadomia około 40 osób m.in.: 1/Smarzonską Esterę, zam.przy ul.Iłżeckiej, 2/Friedental Faggeżam.przy ul.Sienkiewicza 14, 3/Noter Szajndlę zam.przy ul.Sienkiewicza, 4/Penczasa Kasyna zam.przy ul.Stodolnej Nr.10, 5/Sznajderman Chawę, 6/Mierbłowę, 7/Pinkowskiego Uszere, 8/Krengolda Chaskie zam.przy ul.Zabiej, 9/Weinberga Chila, 10/Szwarcmanową z dzieckiem, 11/Urbachową w odmiennym stanie, 12/Rozennana Jakoba, zam.przy ul.Iłżeckiej Nr.31, 13/Wurmiana Henocha, zam.przy ul.Młynskiej. Dnia 20-go marca 1944 r. Niemcy rozstrzelali na placu obozu braci Zechcinskih, zaś w maju tegoż roku padli ofiarą bestjalstwa niemieckiego dwaj bracia Stein których zamordowano na oczach całego obozu na placu obozowym. W końcu lipca 1944 r. rozstrzelano 17-letniego chłopca Zajimana Ajzyka, zam.przy ul.Zatylniej, Guttholca zam.przy ul.Stodolnej oraz Ziegelbaum z córką Mirią. Z posrod wrzuconych w pieca martensowskiego 4 Żydów znane są nazwiska: Pinkwasa Cukiermana i Chila Minberga, zam.Rynek 50, nazwiska pozostałych 2-ech ofiar nie mozna ustalic.
- 18/ Czy zwłoki niszczone, jak, gdzie? Nie
- 19/ Czy w obozie było krematorium? Nie było
- 20/ Czy ustalono gdzie zostaly pochowane zwłoki zamordowanych i zmarłych (podać miejsce)? Tak. Na terenie Zakładow Ostrowieckich.
- 21/ Jaki jest obecnie stan obozu, co zostało zniszczone, co znajduje się na miejscu obozu? Oboz został zlikwidowany, baraki rozebrane, pozostały tylko fundamenty baraków.
- 22/ Czy zachowały się z obozu jakies dowody rzeczowe? Absolutnie nie, gdyż wszystko zostało przez Niemców zniszczone.
- 23/ Czy znane są nazwiska i ewentualne adresy osób, które więzione w obozie? Procz wyżej wymienionych nie-żyjących osób, obecnie są w Ostrowcu byli więźniowie obozu
- 1/Borensztein Wadia, Rynek 43
2/Minc Lola, Rynek 50
3/Rabinowicz Keres, Legionow 14
- 24/ Czy znane są nazwiska Niemców, kierownika obozu i innych funkcjonariuszy? (podać nazwiska, szcze). Kapitan Zwierzyna z pochodzenia Czech, kierownik strazy fabrycznej (Verischutzführer) m.Rhode i Goldicz, Członkowie Werkschutzu - ukraińcy: Wasiak, Pirman, Precht, Popiel, Borys Mecko i inni. Dnia 20-go marca 1944 r. rozstrzelano na placu obozu braci Zechcinskih, zaś w maju tegoż roku padli ofiarą bestjalstwa niemieckiego dwaj bracia Stein których zamordowano na oczach całego obozu na placu obozowym. W końcu lipca 1944 r. rozstrzelano 17-letniego chłopca Zajimana Ajzyka, zam.przy ul.Zatylniej, Guttholca zam.przy ul.Stodolnej oraz Ziegelbaum z córką Mirią. Z posrod wrzuconych w pieca martensowskiego 4 Żydów znane są nazwiska: Pinkwasa Cukiermana i Chila Minberga, zam.Rynek 50, nazwiska pozostałych 2-ech ofiar nie mozna ustalic.

Sąd Grodzki w..... w osobie Sędziego
Grodzkiego ..... przesłuchał 29 IX 1945.

Wojta gminy: .....
Burmistrza miasta: ..... powiatu: Opatowski

Nazwisko i Imię: Wale Antoni

Wiek: lat 35

Miejsce zamieszkania: Opatów

w charakterze świadka w trybie art. 107, 254 § 1 p.c. i 255 K.P.K.,
który zeznał po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe ze-
znania, jak w powyższym kwestionariuszu, oraz dodał:

"Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu, zostały przekazane osobie-
cie ustalonej na podstawie oświadczeń, zapytywanych mieszkańców gminy?
własnych obserwacji i oglądzin miejsc obozu /egzekucji grobów/.

Protokoł odczytano i podpisano:

Podpisy:

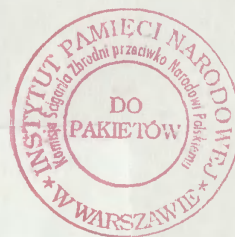
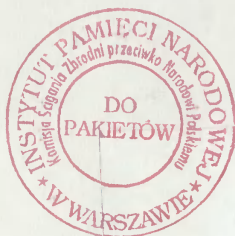

Za zgodność

Koordynator Zespołu

dr Urszula Krasnicka - Zajdler

31-03-2014

Teczka / księga zawiera ..... 10 ..... /
słownice: .....
..... 10 ..... kart
kolejno ponumerowanych, zszytych
i zabezpieczonych pieczęcią.
Warszawa, dn. .... 31. MAR. 2014 .....

KOPIA

Stwierdzam zgodność niniejszej kserokopii materiałów dot. ofiar narodowości żydowskiej z m. Sandomierz, z dokumentem znajdującym się w zasobie Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o sygn. IPN GK 163/47.
Warszawa, dn. 31.03.2014 r.

Mateusz
Zajdler